

Y PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

CYLCH GORCHWYL

Datganiad o Ddiben

- Mae ein Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn rhan allweddol o broses llywodraethu corfforaethol Cyngor Caerdydd. Mae'n rhoi ffocws annibynnol lefel uchel ar drefniadau archwilio, sicrwydd a threfniadau adrodd sy'n sail i safonau ariannol a llywodraethu da.
- Diben ein Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yw rhoi sicrwydd annibynnol i aelodau Cyngor Caerdydd a'i ddinasyddion a'i randdeiliaid ehangach, ar ddigonolrwydd fframwaith rheoli risg, amgylchedd rheolaeth fewnol ac asesu perfformiad y Cyngor. Mae'n cynnig adolygiad annibynnol o fframweithiau llywodraethu, asesu perfformiad, rheoli risg a rheoli Cyngor Caerdydd ac yn goruchwyllo'r prosesau adrodd ariannol a llywodraethu blynyddol. Mae'n goruchwyllo archwilio mewnol ac archwilio allanol, gan gynorthwyo i sicrhau bod trefniadau sicrwydd effeithiol ac effeithlon ar waith.

Llywodraethu, Perfformiad, Risg a Rheolaeth

- Adolygu trefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor yn erbyn y fframwaith llywodraethu da, gan gynnwys y fframwaith moesegol, ac ystyried adroddiadau a sicrwydd llywodraethu blynyddol.
- Adolygu Adroddiad Hunanasesu blynyddol drafft y Cyngor mewn perthynas â blwyddyn ariannol 2021/22 a phob blwyddyn ariannol wedi hynny, a gwneud unrhyw argymhellion priodol ar gyfer newidiadau.
- Ystyried Adroddiad Asesu Perfformiad y Panel pan ddaw i law, adolygu ymateb drafft y Cyngor i Adroddiad Asesu Perfformiad y Panel, a gwneud unrhyw argymhellion priodol ar gyfer newidiadau.
- Adolygu ymateb drafft y Cyngor i unrhyw argymhellion gan yr Archwilydd Cyffredinol sy'n deillio o 'archwiliad arbennig' mewn perthynas â gofynion perfformiad y Cyngor, a gwneud unrhyw argymhellion priodol ar gyfer newidiadau.
- Adolygu ac asesu gallu'r awdurdod i ymdrin â chwynion yn effeithiol, a gwneud unrhyw adroddiadau ac argymhellion cysylltiedig.
- Adolygu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol cyn iddo gael ei gymeradwyo ac ystyried a yw'n adlewyrchu'n gywir yr amgylchedd risg a sicrwydd cysylltiedig, gan ystyried barn archwilio mewnol ar gapasiti ac effeithiolrwydd cyffredinol fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol y Cyngor.
- Ystyried trefniadau'r Cyngor i sicrhau gwerth am arian ac adolygu sicrwydd ac asesiadau ar effeithiolrwydd y trefniadau hyn.
- Ystyried fframwaith sicrwydd y Cyngor a sicrhau ei fod yn mynd i'r afael â risgiau a blaenoriaethau'r Cyngor yn gywir.
- Monitro'r gwaith o ddatblygu a gweithredu'n effeithiol drefniadau rheoli risg yn y Cyngor.

- Monitro cynnydd o ran mynd i'r afael â materion risg a adroddir i'r Pwyllgor.
- Ystyried adroddiadau ar effeithiolrwydd rheolaethau mewnol a monitro'r gwaith o roi camau gweithredu y cytunwyd arnynt ar waith.
- Adolygu'r asesiad o risgiau twyll a'r niwed posibl i'r Cyngor gan dwyll a llygredd.
- Monitro'r strategaeth, y camau gweithredu a'r adnoddau gwrth-dwyll.
- Adolygu'r trefniadau llywodraethu a sicrwydd ar gyfer partneriaethau neu gydweithrediadau arwyddocaol.

Archwilio Mewnol

- Cymeradwyo'r Siarter Archwilio Mewnol.
- Adolygu cynigion sy'n ymwneud â phenodi darparwyr allanol gwasanaethau archwilio mewnol a gwneud argymhellion.
- Cymeradwyo'r cynllun archwilio mewnol ar sail risg, sy'n cynnwys gofynion archwilio mewnol o ran adnoddau, yr ymagwedd at ddefnyddio ffynonellau eraill o sicrwydd ac unrhyw waith sydd ei angen i ddibynnu ar y ffynonellau eraill hynny.
- Cymeradwyo newidiadau sylweddol dros dro i'r cynllun archwilio mewnol ar sail risg a gofynion o ran adnoddau.
- Gwneud ymholiadau priodol i'r rheolwyr a'r rheolwr archwilio er mwyn penderfynu a oes unrhyw gyfyngiadau amhriodol i gwmpas neu adnoddau.
- Ystyried unrhyw rwystrau rhag annibyniaeth neu wrthrychedd a ddaw o rolau neu gyfrifoldebau ychwanegol y Rheolwr Archwilio y tu allan i archwilio mewnol. Cymeradwyo ac adolygu mesurau diogelu'n rheolaidd i leihau rhwystrau o'r fath.
- Ystyried adroddiadau gan y Rheolwr Archwilio am berfformiad yr adran Archwilio Mewnol yn ystod y flwyddyn gan gynnwys perfformiad darparwyr allanol gwasanaethau archwilio mewnol. Bydd y rhain yn cynnwys:
 - Diweddariadau ar waith archwilio mewnol gan gynnwys canfyddiadau allweddol, materion o bryder a chamau gweithredu sydd ar y gweill o ganlyniad i waith archwilio mewnol
 - Adroddiadau rheolaidd ar ganlyniadau'r Rhaglen Sicrwydd Ansawdd a Gwella (RhSAG)
 - Adroddiadau ar ddigwyddiadau pan nad yw'r swyddogaeth archwilio mewnol yn cydymffurfio â SAMSC a'r Nodyn Defnydd Llywodraeth Leol (NDLIL), sy'n ystyried a yw'r diffyg cydymffurfiaeth yn ddigon sylweddol nes bod yn rhaid ei gynnwys yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol.

- Ystyried adroddiad blynyddol y Rheolwr Archwilio:
 - Y datganiad o'r lefel cydymffurfiaeth â SAMSC a NDLL, yn ogystal â chanlyniadau'r RhSAG sy'n cefnogi'r datganiad - bydd y rhain yn nodi pa mor ddibynadwy yw casgliadau'r archwiliad mewnol.
 - Y farn ar ddigonolrwydd ac effeithlonrwydd fframwaith llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth y Cyngor ynghyd â chrynodeb o'r gwaith sy'n cefnogi'r farn – bydd y rhain yn cynorthwyo'r Pwyllgor wrth adolygu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol.
- Ystyried crynodebau adroddiadau archwilio mewnol penodol ar gais.
- Derbyn adroddiadau sy'n amlinellu'r camau gweithredu a gymerwyd lle mae'r Rheolwr Archwilio wedi dod i'r casgliad bod y rheolwyr wedi derbyn lefel o risg sy'n annerbyniol o bosibl i'r awdurdod neu pan fo pryderon ynglŷn â chynnydd o ran gweithredu'r camau y cytunwyd arnynt.
- Cyfrannu at y Rhaglen Sicrwydd Ansawdd a Gwella ac yn benodol asesiad ansawdd allanol archwilio mewnol a gynhelir o leiaf unwaith bob pum mlynedd.
- Ystyried adroddiad ar effeithiolrwydd archwilio mewnol er mwyn cefnogi'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, lle bo gwneud hynny'n ofynnol gan y Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio.
- Rhoi mynediad rhydd a dilyffethair at Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'r Rheolwr Archwilio, gan gynnwys y cyfle i gael cyfarfod preifat â'r Pwyllgor.

Archwilio Allanol

- Ystyried llythyr blynyddol yr archwilydd allanol, adroddiadau perthnasol a'r adroddiad i'r rheini sydd â'r dasg o lywodraethu.
- Ystyried adroddiadau penodol fel y cytunir arnynt gyda'r archwilydd allanol.
- Gwneud sylwadau ar gwmpas a dyfnder gwaith archwilio allanol a sicrhau ei fod yn rhoi gwerth am arian.
- Comisiynu gwaith gan archwilio mewnol ac allanol.
- Cyngori ac argymhell ar effeithiolrwydd perthnasoedd rhwng archwilio allanol a mewnol ac asiantaethau arolygu neu gyrff perthnasol eraill.

Adrodd Ariannol

- Adolygu'r datganiad cyfrifon blynyddol. Yn benodol, ystyried a ddilynwyd polisiau cyfrifyddu priodol ac a oes pryderon sy'n codi o'r datganiadau ariannol neu o'r archwiliad y mae angen tynnu sylw'r Cyngor atynt.

- Ystyried adroddiad yr archwilydd allanol i'r rhai sydd â'r dasg o lywodraethu ar faterion sy'n codi o archwilio'r cyfrifon.
- Ceisio sicrwydd ynglŷn â'r trefniadau ar gyfer rheoli materion ariannol yr awdurdod.
- Ceisio sicrwydd bod y Cyngor wedi cydymffurfio â Strategaeth ac Arferion Rheoli Trysorlys trwy ddangos bod risgiau cysylltiedig yn cael eu rheoli'n effeithiol a thrwy ddilyn y perfformiad gorau sy'n gyson â'r risgiau hynny.

Trefniadau Atebolrwydd

- Adrodd i'r Cyngor ar ddarganfyddiadau, casgliadau ac argymhellion y Pwyllgor o ran digonolrwydd ac effeithiolrwydd y fframweithiau llywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol, trefniadau adrodd ariannol a swyddogaethau archwilio mewnol ac allanol.
- Adrodd i'r Cyngor yn flynyddol a chyhoeddi adroddiad blynyddol ar waith y Pwyllgor, ei berfformiad mewn perthynas â'r Cylch Gorchwyl, a'i effeithiolrwydd o ran cyflawni ei ddiben.
- Codi proffil cywirdeb yn gyffredinol o fewn y Cyngor ac adrodd ar faterion o bryder i'r Aelod Cabinet unigol, i'r Pwyllgor Craffu perthnasol, i'r Cabinet neu i'r Cyngor fel y bo'n angenrheidiol ac yn briodol.
- Gweithio mewn synergedd â phum Pwyllgor Craffu'r Cyngor a chysylltu â Phwyllgorau eraill y Cyngor fel y bo'n briodol i osgoi dyblygu mewn rhaglenni gwaith.

Hyfforddi a Datblygu

Mynychu sesiynau hyfforddi perthnasol yn unol â'r Rhaglen Datblygu Aelodau gan gynnwys hyfforddiant arbenigol wedi'i deilwra ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio e.e. Rheoli'r Trysorlys.